

Terveyssosiaalityön yhteiskunnallinen merkitys

6.11.2025

Terveyssosiaalityön päivät, Tampere
Mia Ståhle

Hyvinvointipalveluiden
erikoissosiaalityöntekijä, VTM
Väitöskirjatutkija, UEF
Kehittäjäsosiaalityöntekijä, Länsi-
Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

"Katastrofaalinen päätös", sanoo lääkäri – sosiaalityöntekijöiden töitä valuu lääkäreille yliopistosairaalassa Oulussa

YLE 16.10.25

[KATSO](#)

Hyvinvointialue sijoitti Oulun yliopistollisessa sairaalassa työskennelleet terveystyöntekijät muualle töihin. Muissa yliopistosairaaloissa ei ole tehty vastaavaa mylläystä.

Terveyden määritelmä

- Fyysisen, sosiaalisen ja henkisen hyvinvoinnin tila. Laajempi merkitys, kuin pelkkä vaivan tai sairauden puute. Voimavara, jonka avulla myös monet muut hyvinvoinnin osatekijät ja hyvä elämä ylipäänsä voivat toteutua. Terveys on inhimillinen perusarvo ja välttämätön sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle. (THL1).
- Täydellinen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila, eikä pelkästään sairauden tai vamman puuttumista. (WHO).
- Terveys on ennen kaikkea yksilön subjektiivinen kokemus, johon vaikuttavat moninaiset tekijät, kuten sairaudet, ympäristö sekä henkilökohtaiset kokemukset ja asenteet. (Metsäniemi, 2024).

Miten terveys ymmärretään?

TERVEYDEN SUORA LÄHESTYMISTAPA

- Terveyserot ovat yksilölähtöisiä
 - Terveysvalistus terveellisempään elämään ja elintapoihin
- Lääke- ja kansanterveystieteellinen tausta
 - Biologiset riskitekijät, niiden tunnistaminen ja niihin vaikuttaminen elintapaohjauksella

EPÄSUORA LÄHESTYMISTAPA TERVEYTEEN

- Terveyserot johtuvat sosiaalisesta epäoikeudenmukaisuudesta
- Taustalla sosiaalista epäoikeudenmukaisuutta
 - Terveiden yhteys riittämättömään toimeentuloon, koulutukseen, toimintakykyyn, asumisoloihin jne.
- Terveiden tasaiseen jakautumiseen voidaan vaikuttaa laajalla yhteiskuntapoliittisella toiminnalla, jonka tavoite on vaikuttaa yhteiskunnalliseen epäoikeudenmukaisuuteen

-> Huomio terveyden sosiaalisiin määrittäjiin —
”Social determinants of health”/WHO

(Sihto 2011, Lundälv & Sernbo 2025)

Terveyden yhteiskunnallinen merkitys

Taloudellinen vaikutus

- vähentää sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia
- Lisää tuottavuutta: sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys vähenee

Kriisinkestävyys

- Parantaa yhteiskunnan resilienssiä
- Valmiutta kriisitilanteissa

Luottamus yhteiskuntaan

- Vahvistaa kokemusta osallisuudesta
- Lisää turvallisuutta siihen, että saa palveluita tarvitessaan

Sosiaalinen kestävyys ja oikeudenmukaisuus

- Kaventaa terveyseroja
- Lisää yhdenvertaisuutta

Hyvinvointitalous

- Investoinnit terveyteen tukevat yhteiskunnan sosiaalista kestävyttä eli hyvinvoinnin edellytysten turvaamista

5:s vuosik.
N:o 4.

EPIONE

Huhtikuu.
1912.

SUOMEN SAIRAANHOITAJATARYHDISTYKSEN AIKAKAUSLEHTI.

Tilauhinta: 3:50 koko vuodelta,
2: — puolelta vuodelta.

Toimitus sekä ilmoitus- ja tilauskonttori, Helsinki, Kauppiank. 6. Puh. 34 71.

Sisällys: Sairaanhoidon yhteiskunnallisessa työssä. — Sairaanhoidon pimeä aikakausi. (Jatk.) — Kansainvälisen Sairaanhoidajaliiton kokouksen ohjelma. — Hermo- ja mielisairasten käsitöistä — Kirjallisuutta. — Uutisia — Tiedonantoja — Ilmoituksia.

Sairaanhoidattaren pitää kunnioittaa asemaansa, koska Jumalan kallis lahja, elämä, on uskottu hänelle.

Sairaanhoidaja yhteiskunnallisessa työssä.

Taistelussa ihmisten elinehtojen parantamiseksi yhteiskunnallisten uudistusten kautta täytyy sairaanhoidajan olla valmis omaksumaan uusia menetelmiä ja antautumaan uusille työaloille toimiaksensa mahdollisimman hyödyllisenä yhteiskunnan jäsenenä. Eipä kyllään lienekkään runsaammin tilaisuuksia ja enemmän syytä katsoa sairautta ja terveyttä yhteiskunnalliselta kannalta.

Tosinhan kaikki sairaanhoito avarimmassa merkityksessä on yhteiskunnallista työtä, sillä toimikoonpa sairaanhoidaja sairaaloissa tai yksityishoitajana, on hänen työnsä sairasten ihmisten auttamista terveiksi ja voimakkaiksi, yhteiskuntaa hyödyttäväksi jäseniksi.

“Kaikki sairaanhoito avarimmassa merkityksessä on yhteiskunnallista työtä” — Terveydenhoito yhteiskunnallisena toimintana

- 1900-luvun alkupuolella yhteiskuntajärjestys muuttui
 - Suomen itsenäistyminen, teollistuminen ja kaupungistuminen
- Teollistumisesta seurasi työväenkysymys
 - Ahtaat asumisolot, alkoholin käyttö, siveettömyys etc. kaipasivat ratkaisua
- Sosiaalilääketieteellisen ajattelun vahvistuminen
 - Sosiaalisten olosuhteiden yhteys terveyteen
- Sairaanhoidajien yhteiskunnallinen työ
 - Sairaanhoidajat työskentelevät yhteiskunnan hyväksi, kun auttavat sairaita ihmisiä terveiksi ja voimakkaiksi, yhteiskuntaa hyödyttäväksi jäseniksi
 - Mahdollisuudet nähdä sairaus ja terveys yhteiskunnalliselta kannalta

Jo nimitys yhteiskunnallinen työ sisältää välttämättömästi, että sillä alalla toimivan on tunnettava yhteiskuntaa hallitsevat ja yksityistä suojelevat monimutkaiset voimat. Ja sellaiseen toimintaan valmistautumiseksi ei vaadita ainoastaan valtion ja kunnan hallintoon perehtymistä, vaan myöskin uudenaikaisessa yhteiskunnassa vallitsevain monien laitosten ja lukuisain hyödyllisten ja vahingollisten voimain tuntemista sekä viimein tutustumista paikallisiin apuneuvoihin, niinkuin köyhäinhoitoon, hyväntekeväisyyslaitoksiin y. m.

Missä ikinä sairaanhoitaja joutuneekaan tekemisiin köyhyiden ja tietämättömyyden kanssa, siellä on hänellä tehtävä suoritettavana. Hoitaessaan esim. keuhkotautista köyhässä kodissa hän ei hyödytä ainoastaan sairasta, mutta koska hän siellä on taudin alkuitujen keskellä, on hän jossain määrin vastuussa perheestä ja siten yhteiskunnastakin.

5:s vuosik. Huhtikuu.
N:o 4. EPIONE 1912.
SUOMEN SAIRAANHOITAJATYHDISTYKSEN AIKAKAUSLEHTI.

För att det sociala arbetet skall kunna bedrivas med framgång, fordras med nödvändighet, att den, som verkar på detta område, skall känna till de invecklade krafter, som styra samhället och beskydda den enskilda. Och för att utbilda sig för denna verksamhet fordras icke allenast förtrogenhet med administrationen i stat och kommun, utan också kännedom om de många olikartade institutionerna i dessa och de talrika ganeliga eller skadliga krafter, som röra sig inom de moderna samhällena, samt slutligen bekantskap med de lokala hjälpmedlen, såsom fattigvård, välgörenhetsinrättningar m. m.

Hvarhelst sjuksköterskan kommer i beröring med fattigdom och okunnighet har hon en uppgift sig förelagd. Såsom sköterska i den tuberkulösa fattiges hem t. ex. gör hon ej allenast nytta vid sjuksängen, men emedan hon här befinner sig ansikte mot ansikte med de första spåren till sjukdomen och orsakerna till dennas vidare spridning, uppstår tillika ett visst ansvar gentemot familjen och därmed äfven mot samhället. Låtom oss an-

5:te årg. April.
N:o 3. EPIONE 1912.
Tidskrift, utgifven af
SJKSKÖTERSKEFÖRENINGEN I FINLAND.

Sairaanhoidtajien yhteiskunnallinen työ

- Erillinen sairaanhoitajan osaamisalue
 - Terveyden- ja sairaudenhoitoa laajempi osaamisen tarve
- Tarpeen nähdä potilas ja perhe yksilöllisessä elämäntilanteessaan
 - Yksilö- ja perhekohtainen auttaminen
- Laajemman yhteiskunnallisen toiminnan tunteminen
 - Lainsäädäntö
 - Neuvonta ja ohjaus
- Kuntoutumisen tukeminen
 - Kuntoutumisen ja tervehtymisen edellytysten turvaaminen

EPIONE

Maj.

1910

N:o 5.

Sjuksköterskan i det sociala arbetets tjänst.

Föredrag, hållet af fröken *E. Nylander* vid sjuksköterskemötet i Helsingfors d. 1 april 1910.

Antingen sjuksköterskan arbetar på sjukhus eller i privatvård går hennes arbete ut på att förhjälpa sjuka och lidande att återvinna hälsa och krafter och blifva samhällsnyttiga individer, och därför måste ju allt sjukvårdsarbete betraktas som socialt. Men alldeles invid och jämte sitt vanliga kall har sjuksköterskan en annan uppgift af kanske ännu större social betydelse.

Men inom det värksamhetsområde, som i alldeles särskild mening kallas socialt arbete, emedan dess uteslutande syfte är att förbättra samhället eller hjälpa de af samhällsförhållandena förorättade och skadade, ha äfven allt flere möjligheter öppnats för den utbildade sjuksköterskan. Hennes utbildning gör henne äfven i många afseenden lämplig för dylikt arbete. Hon har vunnit erfarenhet af lifvets skuggsidor genom hvad hon på sjukhusen fått bevittna, hon har fått öfva sig i självbehärskningens och själförgäthenhetens svåra konst, lärt att reda sig i många situationer och utvecklats sin människokänedom, då lidande, sjukdom och död fört henne i nära beröring med människor ur olika samhällsklasser.

Yhteiskunnallisen työn tavoitteista

- Yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen ja tukeminen
 - Toimintakyky
 - Arjessa pärjääminen sekä taloudellisesti että sosiaalisesti
- Kansan elinvoimaisuuden ja puolustuskyvyn varmistaminen
 - Terveiden edistäminen
 - Kuntoutumisen mahdollistaminen
- Yhteiskunnallisiin epäkohtiin puuttuminen
 - Ihmisten elinolojen ja arjen tuntemus
- Ihmis- ja perusoikeuksien turvaaminen
 - Tasavertaisuuden vahvistaminen
 - Luokkaerojen kaventaminen

POHDINTAA: Mitä on sosiaalityö?

Sosiaalityö organisaatiosta riippumattomana professiona

- Yhteiskunnallinen tehtävä
- Oma tietopohja ja osaamisalueet
- Kyky tunnistaa, analysoida ja käsitellä erilaisia sosiaalisia kysymyksiä ja ihmisten elämäntilanteisiin liittyviä sosiaalisia tekijöitä
- Ammatin edustajat siirtävät tietoa ja osaamistaan mukanaan organisaatiosta ja toimintakentästä toiseen
- Sosiaalityö ammatillisena työnä

KANSAINVÄLINEN SOSIAALITYÖN MÄÄRITELMÄ

"Sosiaalityö on professio ja tieteenala, jolla edistetään yhteiskunnallista muutosta ja kehitystä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä ihmisten ja yhteisöjen voimaantumista ja valtaistumista. Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien, kollektiivisen vastuun sekä moninaisuuden kunnioittamisen periaatteet ovat keskeisiä sosiaalityössä. Sosiaalityö kiinnittyy sosiaalityön, yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden teorioihin sekä alkuperäiskansojen ja paikallisyhteisöjen tietoon. Sosiaalityössä työskennellään ihmisten ja rakenteiden parissa elämän ongelmatilanteiden ratkaisemiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Edellä olevaa määritelmää voidaan laajentaa kansallisella ja/tai alueellisella tasolla."

Suomalaisen sosiaalityön kolme perinnettä

Hallinnollisten toimenpiteiden perinne - vaivais- ja köyhäinhoidon historia

- Juridis-hallinnollinen painotus
- Sosiaalityö liittyy tiiviisti sosiaalipolitiikkaan
- Sosiaalityön tehtävänä arvioida, mitä apua asiakas tarvitsee ja minkälaiseen apuun kukin on oikeutettu
- palvelutarpeen arviointi
- Sosiaalityöntekijää ohjaavat työssään lait ja asetukset
 - Aineellisen toimeentulon ja perusturvallisuuden takaaminen

Yhteisöllisen muutoksen perinne - settlementti- ja kansalaisliikkeiden historia

- Taustalla aatteellinen maailma – ongelmat eivät johdu yksilöstä vaan olosuhteista
- Aktiivinen kansalaisuus, yhteiskunnallinen tiedostaminen ja kollektiivinen toiminta yhteisöjen parantamiseksi
- Kansalaisliikkeet virallisen järjestelmän täydentäjinä

Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen perinne - yksilökohtaisen huollon historia

- Case work-yksilö- ja henkilökohtaiskohtainen huolto
- Asiakas ja työntekijä toimivat keskinäisessä vuorovaikutuksessa
- Vuorovaikutus on muutostyön instrumentti ja väline
 - Terapeuttiset ja vuorovaikutukselliset menetelmät
 - Vapaaehtoisuus ja asiakkaan sitoutuneisuus asiakkuuteen ja prosessiin
- Tavoitteena elämänhallinnan vahvistaminen

Erilaisissa elämäntilanteissa tarvitaan erilaista sosiaalityötä

Terveysosiaalityö

- Terveystuon asiakkaan ja/tai hänen läheisensä tarve sosiaalityön asiantuntijuuteen, mutta ei tarvetta sosiaaliuon palveluihin.

Elämäntilannearvio

Terveysosiaalityö + Sosiaaliuon sosiaalityö

- Asiakkaan tarve sekä terveystuon että sosiaaliuon sosiaalityön palveluihin
- Yhteistyö päällekkäisyyden estäjänä

Eri palveluissa on eri tehtävät ja tavoitteet

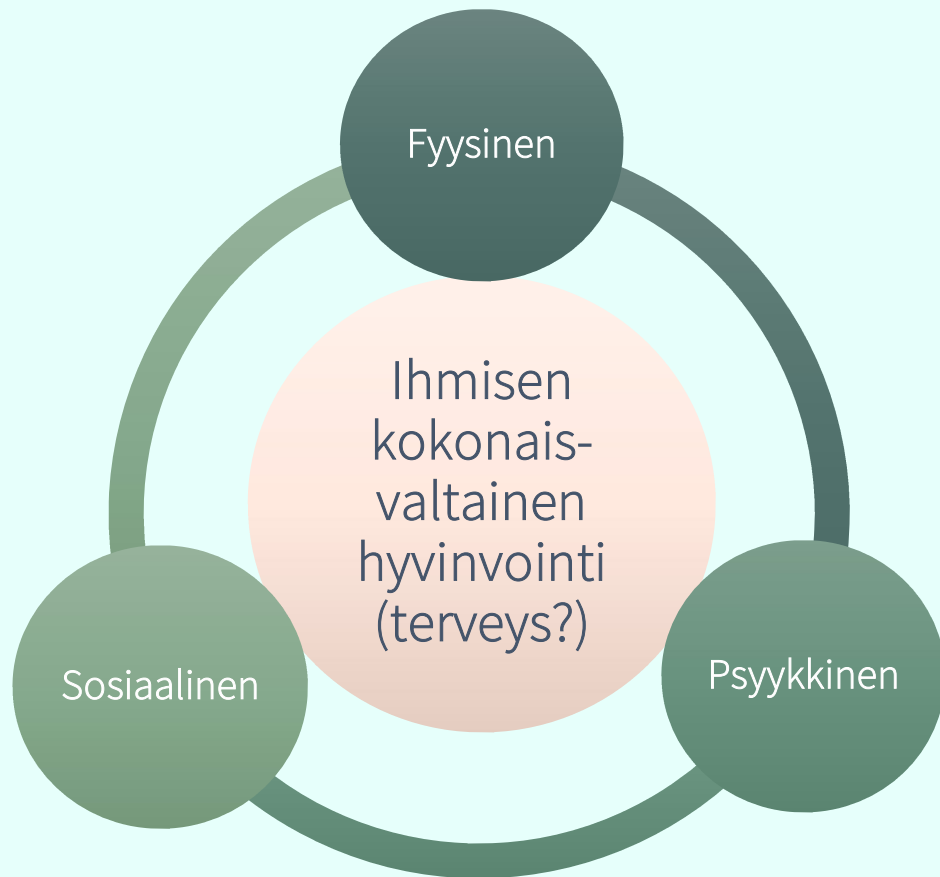
Sosiaaliuon sosiaalityö

- Sosiaaliuontolain/ erityislakien mukaisten palveluiden toteuttaminen
- Sosiaaliuon asiakkaan omatyöntekijyys

Palvelutarpeen arvio

Mitä asiakas tarvitsee eniten? Tavoitteena arkivaikuttavuus* asiakkaan elämässä.

Terveys systeemisenä kokonaisuutena

- **Fyysinen ulottuvuus**
 - Biologinen ja fyysinen terveys ja toimintakyky
 - Arjen sujuminen ja osallistuminen
- **Psyykinen ja kognitiivinen ulottuvuus**
 - Mielenterveys, tunne-elämä, ajattelu
 - Koettu hyvinvointi ja elämän hallinta
- **Sosiaalinen ulottuvuus**
 - Asema ja mahdollisuudet yhteiskunnassa
 - Ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
 - Arkisen selviytymisen, toimintakyvyn ja osallisuuden toteutuminen

Terveyssosiaalityön lähtökohdat

Terveyssosiaalityö on osa terveydenhuollon palveluiden järjestämistä ja toteuttamista

- Terveydenhuolto tarvitsee sosiaalisen asiantuntijuutta
- Terveyssosiaalityössä yhdistyy terveys ja sosiaalityö eli ihmisen yhteiskunnallisen toimintakyvyn, osallisuuden ja arjessa selviytymisen tukeminen elämäntilanteessaan (yksilötaso)

Terveyssosiaalityö toteuttaa terveyspolitiikan keinoin sosiaalipolitiikkaa

- Terveydenhuollon syrjäytymistä ennaltaehkäisevä tehtävä
- Sairaudesta johtuvan terveyserojen kasvun riskin vähentäminen sosiaalityön keinoin (yhteiskunnallinen taso)

Terveyssosiaalityön asiantuntijuus lisää terveydenhuollon vaikuttavuutta

- Terveyssosiaalityö vahvistaa hoidon ja kuntoutuksen onnistumista
- ”Sosiaalinen” on kiinteä osa laadukasta ja vaikuttavaa terveyden edistämistä ja sairaudenhoitoa

Terveyssosiaalityö tukee ihmisen mahdollisimman hyvän kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin toteutumista ja arjen toimintakykyä sairauden muuttamassa elämäntilanteessa.

Kiitos!

Miia Stähle

040 7494 086

stahlmii@uef.fi

Lähteet (1)

- Kananoja, Aulikki, Lähteinen, Martti, Marjamäki, Pirjo (2011) Sosiaalityön käsikirja. Tietosanoma, Tallinna.
- Kestilä, L., Karvonen, S., Jauhiainen, S & Mikkonen, H. (toim.) (2023) Väestön terveys- ja hyvinvointikatsaus 2023: tavoitteena sosiaalisesti kestävä Suomi. THL Työpaperi 14/2023. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-072-9>
- Lundälv, J. & Sernbo, E. (red.) (2025) Ohälsa som socialt problem. Socionomernas arbete med hälsa och ohälsa. Studentlitteratur Ab. Lund.
- Malmivaara, Antti (2023) Yhteistä säveltä sosiaali- ja terveydenhuollon arkivaikuttavuuden arviointiin . Avauksia. Yhteiskuntapolitiikka 88 (2023):4, 430-438. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230913124929>
- Mikkonen, Juha (2024) Kansalaisjärjestöt ovat kestävä yhteiskunnan edellytys. Blogi EHYT ry. Luettu 1.11.2025. [Kansalaisjärjestöt ovat kestävä yhteiskunnan edellytys - EHYT ry](https://www.ehyt.fi/blogi/kansalaisjarjestot-ovat-kestava-yhteiskunnan-edellytys)
- Sihto (2011) Sosiaalinen vai terveydellinen — yhteistä näkökulmaa etsimässä. Teoksessa Palola, E.& Karjalainen, V. (2011) Sosiaalipolitiikka — Hukassa vai uuden jäljillä? Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Unigrafia Oy Yliopistopaino. Helsinki. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085374>
- STM1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Luettu 1.11.2025. [Terveyden edistäminen - Sosiaali- ja terveysministeriö](https://www.stm.fi/terveyden-edistaminen)
- STM (2023) Suomen kansallinen hyvinvointitalouden toimintaohjelma 2023-2025. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-6875-2>

Lähteet (2)

- THL1. Keskeisiä käsitteitä. Luettu 15.10.2025. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointi-ja-terveyserot/keskeisia-kasitteita>
- THL2 Sosiaalinen kestävyys. Luettu 1.11.2025. [Sosiaalinen kestävyys – THL](#)
- THL3 . Aikuisväestön hyvinvointi ja terveys — Terve Suomi 2024. Luettu 1.11.2025. [Aikuisväestön hyvinvointi ja terveys – Terve Suomi 2024 – THL](#)
- Toikko, Timo (2005) Sosiaalityön ideat. Johdatus sosiaalityön historiaan. Vastapaino, Tampere.
- WHO. WHO remains firmly committed to the principles set out in the preamble to the Constitution. Luettu 15.10. 2025. <https://www.who.int/about/governance/constitution>
- Metsäniemi (2024) Mitä terveys on? Lääkärikirja Duodecim. Luettu 15.10.2025. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00903>